

ÉSZSZERŰEN AZ ÉSZSZERŰ IDŐ KÖVETELMÉNYÉRŐL VERSENYÜGYEKBE

Az észszerű idő követelményének megtartottsága az utóbbi időkben a versenyügyekben hozott döntések bírósági felülvizsgálatának egyik legégetőbb kérdésévé vált. A korábbi bírói gyakorlat az eljárás elhúzódsát csak az eljárás érdemére kihatás fényében értékelte. A legutóbbi Alkotmánybírósági gyakorlat azonban kifejlesztette az érdemi kihatás nélküli észszerű idő sérelemére a bírság csökkentése és mellőzése esetét is. Ennek a két kategóriának az összemosása azonban a közigazgatási bírósági gyakorlatban zavart okozott, és bírság mellőzése a nem megfelelően igazolt érdeksérelmek elismerésének formájává vált, ami viszont hátrányosan érinti a versennyel kapcsolatos közérdekvédelmet Magyarországon. Ezen túlmenően egyelőre szétartó a közigazgatási bírósági gyakorlat az észszerű idő követelményének megtartottságával kapcsolatban is. Jelen tanulmány a továbblépés érdekében összegez és tesz javaslatokat.

REASONABLY ABOUT THE REASONABLE TIME REQUIREMENTS IN COMPETITION LAW CASES

Maintaining a reasonable time requirement has recently become one of the most pressing issues in judicial review of competition law cases. Previous case-law has assessed the length of proceedings only in the light of its effect on the merits of the proceedings. However, recently, the Constitutional Court has extended the application of this reasonable time requirement for other cases thus ordering reducing and waiving fines in case of unreasonably lengthy procedures with no effect on their merits. Yet, this entanglement of these two categories has caused confusion in the administrative court practice and the non-imposition of fines has become a form of recognition of inadequately substantiated infringement claims which in turn adversely affects the protection of the public interest in the competition law in Hungary. In addition, the administrative case law is still divergent regarding the enforcement of the reasonable time requirement. This study summarizes these issues with the intention to make suggestions for moving forward.

I. BEVEZETÉS

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék. Az eljárások határidőben való befejezése 2010 óta a Gazdasági Versenyhivatalnak (GVH) is kiemelt célja.¹ Az egyik legjelentősebb eredmény ezen a fronton, hogy míg 2010-ben az összes ügy 56%-a határidőn túli volt, addig 2021-re megszűntek a hátralékos ügyek a Versenytanácson.² Éppen mikorra a hátralékok felszámolása megtörtént volna, 2019 végére a bírói gyakorlatban olyan fordulat következett be, amely rendkívül hátrányosan érinti a versenyhez fűződő közérdek magyarországi érvényesítését. Ekkor ugyanis a Kúria kimondta,³ hogy az eljárási határidő túllépése esetén a GVH nem alkalmazhat automatikusan bírságot. Érdekes, hogy közben a GVH döntéseinek rendes jogorvoslati ideje a magyar bíróságokon a leghosszabbak közé tartozó második csoportba esik az EU-ban.⁴

Ez a megközelítés lényegében futótűzként terjedt el a hazai kartellezők körében, és olyan esetekben is hivatkozásul szolgált, amikor a GVH az eljárási határidőket betartotta. Gyakorlatilag nincs már olyan kartellügy, amelynek bírósági felülvizsgálata során a kartellezők ne hivatkoznának arra, hogy a GVH túllépte az eljárási határidőt. Miközben az általános közigazgatási rend-

tartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) szakított az eljárási határidőbe be nem számítandó eljárási cselekmények szabályozásával [vö. Ket. 33. § (3) bekezdés] addig – az Ákr. hatálya alól kivett – Tptv. megőrizte azt, és legtöbb esetben ezen idők számításának vitatása képezi a határidőtúllépésre való hivatkozást. Jelen tanulmányban bemutatom, hogy miként alakult a versenyfelügyeleti eljárás határidejének megsértésével kapcsolatos bírósági gyakorlat Magyarországon, és a vonatkozó európai gyakorlat segítségével javaslatot teszek a továbblépésre.

II. AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG JOGFEJLESZTÉSE AZ ÉSZSZERŰ IDŐ KÖVETELMÉNYE MEGSÉRTÉSE KAPCSÁN

Egy közigazgatási szervre vonatkozó határidő vagy anyagi jogi, vagy eljárásjogi. A határidők anyagi jogi természetének a jogszabályból kell kitűnnie [lásd az Ákr. 103. § (4) bekezdését, amely az ügyintézési határidő kétszeresének túllépése esetére a hivatalból folyó eljárásokban kizárja a bírság kiszabása lehetőségét].⁵ Mivel a versenyfelügyeleti eljárás határideje eljárásjogi, ezért következetes volt a felsőbbbírósági gyakorlat abban, hogy az ügyintézési határidő túllépése versenyügyekben eljárási jogsértés, de a határozat hatályon kívül helyezését

csak abban az esetben eredményezheti, ha a jogsértés az ügy érdemére kihatott.⁶ A Kúria szerint ebben a körben olyan körülményekre kellene hivatkozni, amelyek igazolják, hogy az idő múlására tekintettel az ellenbizonyításra, a védekezésre a lehetőség korlátozottá vált. Ennek hiányában az időmúlás, az eljárás elhúzódása enyhítő körülményként sem vehető figyelembe.

A szellem a palackból az 5/2017. (III. 10.) AB határozat nyomán szabadult ki, amely versenyügyekben is hamar hivatkozási alappá vált. Ebben az ügyben az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a környezetvédelmi hatóság, amely a szennykezelt határértékeknek való megfelelést éves léptékben értékeli, az esetleges jogsértést a tárgyévét követő év június 30-ig szankcionálhatja. Vagyis ez esetben nem eljárási, hanem anyagi jogi határidőt állapított meg a jogszabály. Ez azonban olyan szakjogi kérdés volt, amelyet nem lehetett volna alkotmányjogi panasz tárgyává tenni.⁷ Emiatt az Alkotmánybíróság⁸ igyekezett az anyagi jogi határidő mögötti alkotmányossági érveket kidomborítani,⁹ de az indokolás is elismeri, hogy az ügyben anyagi jogi határidőről volt szó.¹⁰ Éppen ezért nem meglepő, hogy az Alkotmánybíróság ennek az 5/2017. (III. 10.) AB határozatnak a relevanciáját versenyügyekben kifejezetten elvetette, kimondva, hogy „a Tpv. 63. §-ában rögzített ügyintézési határidő nem tekinthető anyagi jogi határidőnek, ily módon nem vonatkoztatható rá az indítványozó által hivatkozott, az Alkotmánybíróság 5/2017. (III. 10.) AB határozatában megállapított alkotmányos követelmény”.¹¹

Az 5/2017. (III. 10.) AB határozat fenti okok miatti megfogalmazása azonban később adóügyekben alkalmat adott az ügyfeleknek arra, hogy az utólagos adóellenőrzésre szabott törvényi határidő túllépése esetén vitassák az adó és pótléka utólagos megfizetésére irányuló kötelezettségük fennállását. Ezt az Alkotmánybíróság is érzékelhette, mert a 17/2019. (V. 30.) AB határozatban részletes okfejtéssel igyekezett az 5/2017. (III. 10.) AB határozatot keretek közé szorítani. Ennek eredményeként megállapította, hogy az 5/2017. (III. 10.) AB határozattal érintett ügyben a határozathozatal egyetlen célra, mégpedig a bírságolásra irányult, ezzel szemben az adóhatósági utóellenőrzés eredményeként nemcsak bírságot, de a meg nem fizetett adót és annak pótlékait is elő lehet írni.¹² Ebből következően az 5/2017. (III. 10.) AB határozatban alkotmányos követelményként megfogalmazott megállapítás, mely szerint a határidő leteltét követően szankció nem szabható ki, erre irányuló határozat nem hozható, a „multifunkciós” eljárásokban nem alkalmazható, mert az 5/2017. (III. 10.) AB határozattal érintett ügyben a határozat egyet jelent szankció kiszabásával.¹³

Lényeges, hogy a 17/2019. (V. 30.) AB határozat és a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat is utólagos adóellenőrzési ügyben született, amely a versenyfelügyeleti eljáráshoz képest számos – alkotmányjogi szempontból is jelentős – sajátossággal és emiatt különbséggel bír, amely okok miatt ezen döntések kritika nélküli versenyfelügyeleti eljárásra való alkalmazása a lentic szerinti káros hatásokkal jár a magyarországi versenyrel kapcsolatos közérdek hatékony érvényesítésére.

A 17/2019. (V. 30.) AB határozat és a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat az utólagos adóellenőrzés határozattal való lezárásának kettős alkotmányos jelentőséget tulajdonított. Egyrészt az adózók számára ez szolgálja a kiszámíthatóságot és az előreláthatóságot,¹⁴ másfelől pedig együtt jár az ellenőrzéssel lezárt időszak keletkezésével, valamint a bírósághoz fordulás jogának és a jogorvoslathoz való jognak a megnyílásával.¹⁵ Ezen okokból kifolyólag az utóellenőrzés határidejében való határozathozatal nem egyszerűen egy ügyintézési határidő betartását jelenti, hanem magas szintű alkotmányos védelmet élvező minőséget biztosít az eljárásnak. Ezt a minőséget a versenyfelügyeleti eljárás határideje kétségkívül nélkülözi. Ezen túl a 17/2019. (V. 30.) AB határozattal és a 25/2020. (XII. 2.) AB határozattal érintett adó utóellenőrzés eredményeként nemcsak bírság, de a be nem fizetett adó és annak késedelmi pótléka előírásának is helye van. Ez utóbbi két kategória kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok nem minősülnek szankciónak (a pótlék sem, hanem az lényegében kamatként funkcionál, szemben a versenyfelügyeleti bírság pótlékával, amely az Alkotmánybíróság szerint már szankció¹⁶). Mind az adó, mind pedig a pótlék (mivel kapcsolatba hozható az Alaptörvény által előírt közteherviseléssel) „többfunkciós adóhatósági határozat okán a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel együtt értelmezve – nem zárja ki az ügyintézési határidőt követő határozathozatalt az elévülésig”.¹⁷ Ebből az Alkotmánybíróság számára az következett, hogy ez az „alapjogi tartalom ott hatol be az adójogi értelmezésbe, ahol lehetőség van különös méltánylást érdemlő okból mérsékelní vagy elengedni az adójogi szankciót. Erre tere van a törvényértelmezésnek a késedelmi pótléknál és mindkét bírságnál is. Nyilvánvalóan különös méltánylást érdemlő ok, ha az adóhatóság az ügyintézési határidő elhúzásával terheli az adózót.”¹⁸

Mindebből az következik, hogy az adózási utóellenőrzés határidejének túllépését alkotmányjogilag differenciáltan kell megközelíteni. A határidő-túllépés az utóellenőrzési határidő magas alkotmányos védelmi tartalma miatt (jogbiztonság, jogos várakozás, jogorvoslat megnyílt) súlyos jogsértésnek minősül. Ezt az alkotmányjogilag súlyos sérelmet lényegében kioltja az adót és pótlékát védő közteherviselési kötelezettség, amelynek esetében a határidő-túllépésnek főszabályként csak az elévülés szab határt. Azért főszabályként, mert az Alkotmánybíróság hagyott arra vizsgálati teret, hogy „az ügyintézési határidő elmulasztása más, a tisztességes hatósági eljárás alapjogilag értékelhető sérelmének az okozásával együtt járva alkalmas lehet arra, hogy összességében értékelve lerontsa az eljárás minőségét”.¹⁹ Vagyis, „a határidőt követő időszakban bekövetkezett-e olyan változás az adózót érintő jogi és ténybeli körülményekben, amelyek miatt sérelmesebb számára az adójogi szankció határidőt követő megállapítása, mint a határidőn belüli lett volna. Így különösen azt szükséges vizsgálnia, hogy lehetetlenné vált-e vagy jelentősen elnehezült-e az adózó számára a nyilatko-

zattételhez és a védekezéshez való jog gyakorlása az adóhatóság működési körében bekövetkező okokra visszavezethető módon.²⁰ A 17/2019. (V. 30.) AB határozattal érintett ügyben ugyanakkor az adóbírság kiszabásának alkotmányossága nem volt kérdéses (csak a pótléké és az elmaradt adóé), mert azt a Kúria már megelőzően hatályon kívül helyezte.

Az adóbírság utóellenőrzési határidőn túli kiszabásának alkotmányossága a 25/2020. (XII. 2.) AB határozattal került terítékre. Bár a 17/2019. (V. 30.) AB határozat az utóellenőrzési határidőt tartalmában lényegében anyagi jogi határidővé tette magas szintű alkotmányos tartalma miatt, a 25/2020. (XII. 2.) AB határozatban ennek már nyoma sincs, bár a különvélemények utalnak arra, hogy ezt a vonalat tovább kellett volna vinni. A 17/2019. (V. 30.) AB határozat nem zárja ki, hogy az észszerű idő megsértése következtében az egész adóigazgatási eljárás (benne a be nem fizetett adóval és pótlékával) megdőljön, de érthető okokból ezt az Alkotmánybíróság homályban hagyta. E tekintetben a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat sem segíti a tisztánlátást.

Az Alkotmánybíróság a 25/2020. (XII. 2.) AB határozatban az utóellenőrzési határidőt már egyszerűen csak eljárási határidőnek tekinti, melynek „elmulasztása nem jár együtt automatikusan a határozathozatali lehetőség elenyészésével. Az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog azonban ezt is keretek közé szorítja”.²¹ Az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog nem konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot ír elő a hatósági eljárást befejező döntésekre nézve (mert nem a törvényben rögzített határidőn belüli határozathozatalt oltalmazza²²), de nem is a törvényi határidőket hívja fel, hanem magas absztrakciós szinten teremt jogot mindenkinek arra, hogy ügyeit a hatóságok észszerű határidőn belül intézzék el, fejezzék be.²³ Az Alkotmánybíróság szerint az észszerű idő követelménye azzal jár, hogy „az adóbírságot tartalmazó adóhatósági döntés ne bármikor meglepetésként érhesse az adózót, hanem azt elvárható időn belül hozzák meg”.²⁴ Ennek az előreláthatóságnak a megítélése szempontjából az Alkotmánybíróság a 17/2019. (V. 30.) AB határozatban kiemelt jelentőséget tulajdonított a jegyzőkönyvnek, amelyben az adóhatóság a várható bírságot előre jelzi. A 25/2020. (XII. 2.) AB határozat azonban továbbmegy és rögzíti, hogy a határidő-túllépésnek az észszerű idő fényében való megítélése kapcsán jelentősége van még az adóügy összetettségének, a túllépés mértékének és a határidő-hosszabbítás jellemzőinek.²⁵ Ilyenkor is vizsgálni kell továbbá, hogy az adózó előre láthatta-e, milyen szempontok alapján várható adóbírság kiszabása. A konkrét ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „terjedelmes jegyzőkönyv alapján hozták a szintén terjedelmes elsőfokú határozatot, amelyben számos gazdasági eseményt, kapcsolódó vizsgálati anyagot, szerződést, nyilatkozatot és tanúvallomást értékelték adójogi szempontból. A kiszámíthatóság követelményével összefüggésben hangsúlyozandó, amit az ellenőrzést lezáró jegyzőkönyv III. fejezete tartalmazott, továbbá az, hogy az indítványozó ügyében az észrevétel értékelése érdekében, szabályszerűen indokolva hosszabbították meg a

határozathozatali határidőt.”²⁶ Mindezekre figyelemmel a meghosszabbított határidő 10%-át kitevő túllépést az Alkotmánybíróság nem tekintette észszerűtlennek. Mindezek a szempontok már a versenyfelügyeleti eljárásban is sokkal inkább relevánsak. Nem véletlen, hogy az Alkotmánybíróság a 3458/2020. (XII. 14.) AB végzésben később versenyügyekben is kifejezetten e 25/2020. (XII. 2.) AB határozat relevanciáját erősítette meg, és mindezt később is fenntartotta.²⁷ Erre rímelve pedig a Kúria 2021. márciusi részítélete²⁸ a GVH alkotmányjogi panasz tárgyában hozott 3458/2020. (XII. 14.) AB végzés alapján versenyügyekben, a határidő-túllépés esetében is kifejezetten a 25/2020. (XII. 2.) AB határozatban foglaltak relevanciáját ismeri el.

Az Alkotmánybíróság szerint az adóhatóság az adózónak okozott sérelemmel arányos mértékben mérsékelni köteles az adóbírság mértékét, vagy akár mellőzheti is annak kiszabását, ha az adózó előadásai alapján arra a következtetésre jut, hogy az adózó jelentős sérelmet szenvedett el a határozathozatal elhúzódása miatt.²⁹ Miként arra fentebb utaltam, a 17/2019. (V. 30.) AB határozat nem zárja ki, hogy az észszerű idő megsértése következtében az egész adóigazgatási eljárás (benne a be nem fizetett adóval és pótlékával) megdőljön, de ez ott és a 25/2020. (XII. 2.) AB határozatban is homályban maradt azzal, hogy az Alkotmánybíróság jelentős sérelemnél is csak a bírság elhagyását említi, de a 17/2019. (V. 30.) AB határozat szerint továbbra is vizsgálendő, hogy „lehetetlenné vált-e vagy jelentősen elnehezült-e az adózó számára a nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jog gyakorlása az adóhatóság működési körében bekövetkező okokra visszavezethető módon”.³⁰ Ez pedig nem jelenthet mást, csak annak a közigazgatási bírósági gyakorlatnak a folytatását (amelyre versenyügyek kapcsán fentebb már utalás történt), amelynek értelmében az ügy érdemére kiható lényeges eljárási szabálysértésnél a közigazgatási döntés hatályon kívül helyezésének van helye. Kérdés, van-e köztes terület, azaz olyan eset, amikor az észszerű idő olyan sérelmet okozott, amely nem hatott ki az ügy érdemére, viszont a bírságot teljesen „lenullázza”. A fenti gyakorlat ennek az esetnek az elméleti fennállását nem zárja ki, bár ebből a szempontból zavaró, hogy az Alkotmánybíróság az egész ügy érdemére kiható olyan lényeges eljárási szabálysértéseket említi példaként, mint a nyilatkozattételi vagy védekezési jog.

Az Alkotmánybíróság fenti gyakorlata egy hozadékkal azonban szolgál az észszerű idő kapcsán, e tekintetben pedig a versenyügyeket illetően közeledés figyelhető meg az európai joggyakorlathoz. Ez pedig az ügyfélnek sérelmet nem okozó, de észszerűtlen idő követelményét sértő határidő-túllépés, amelynek esetére az Alkotmánybíróság – összhangban a versenyügyekben is követett európai bírósági gyakorlattal³¹ – bírságcsökkentést ír elő. Ez egyébként összhangban van az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) gyakorlatával is, amely szerint az eljárás elhúzódása esetén a jogaiban sértett fél hatékony jogorvoslatra jogosult (*effective remedy*).³² A korábbi gyakorlat szerint ez csak lényeges eljárási jogsértés esetén valósulhatott meg, akkor ez hatályon kívül helyezés volt.

III. KÖZIGAZGATÁSI BÍRÓSÁGI ÚTKERESÉS AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGI JOGFEJLESZTÉS FÉNYÉBEN

El kell ismerni, hogy fenti alkotmánybírói jogfejlesztés nem könnyen nyomon követhető, és ez az észszerű idő megtartottságát versenyügyekben vizsgáló közigazgatási bírósági gyakorlatban tetten is érhető.

Alig több mint egy évvel az 5/2017. (III. 10.) AB határozat után az Alkotmánybíróságnak már versenyügyek kapcsán meg kellett erősítenie, hogy „a Tptv. 63. §-ában rögzített ügyintézési határidő nem tekinthető anyagi jogi határidőnek, ily módon nem vonatkoztatható rá az indítványozó által hivatkozott, az Alkotmánybíróság 5/2017. (III. 10.) AB határozatában megállapított alkotmányos követelmény”.³³ Ezt követően a Kúria az ún. ólomakkumulátor-kartell ügyben 2019 decemberében hozott ítéletében³⁴ a 17/2019. (V. 30.) AB határozatot tekintette irányadónak, ugyanakkor abból azt a következtetést vonta le, hogy a GVH – amennyiben az eljárási határidőt elmulasztja meghosszabbítani – a lejárt ügyintézési határidőt követően szankciót már nem alkalmazhat, mert álláspontja szerint a GVH a versenyfelügyeleti eljárást nem kizárólag a szankcionálás érdekében folytatja. A fentiek alapján azonban a 17/2019. (V. 30.) AB határozat versenyügyekben való relevanciájának elfogadása több okból is hibás, és ehhez nem kell az akkor még nem létező 25/2020. (XII. 2.) AB határozatot sem segítségül hívni, hiszen maga a 17/2019. (V. 30.) AB határozat is komoly megszorításokat tartalmaz. Egyrészt a 17/2019. (V. 30.) AB határozatnak nem volt tárgya az adóbírság utóellenőrzési határidőn túli kiszabásának alkotmányossági vizsgálata. Másrészt az Alkotmánybíróság a 17/2019. (V. 30.) AB határozatban magas alkotmányos minőséget tulajdonított az adózási utóellenőrzési eljárás határozattal való lezárásának, tekintve annak szoros kapcsolatát a jogbiztonsággal és a jogorvoslathoz fűződő joggal. Az Alkotmánybíróság a 17/2019. (V. 30.) AB határozattal az utóellenőrzési határidőt annak magas alkotmányos értéke miatt tartalmában anyagi jogi erejűvé tette emiatt, amivel a konkrét ügyben vizsgált adó és pótlék csak az Alaptörvényben elismert közteherviselés miatt tudott úgy konkurrálni, hogy azok tekintetében a határidő megsértésének a tisztességes eljárás is csak az elévülés intézményén keresztül szabott határt. Az adóbírság tekintetében azonban a 17/2019. (V. 30.) AB határozat is kifejezetten utalt arra, hogy csak akkor nem szabható ki adójogi szankció határozathozatali határidő elteltét követően, ha az más sérelmekkel együtt járva terheesebb helyzetbe hozza az adózót annál, mint amilyenben a határidőben született döntés esetében lett volna (111. pont). Vagyis már ez alapján az AB döntés alapján világos volt, hogy a tisztességes eljárás követelménye alapján a szankció alkalmazása az előírt határidő lejártá után sem eleve kizárt. A Kúria tehát nemcsak analógiáját a versenyfelügyeleti eljárás vonatkozásában, de abból még téves következtetést is vonta le, miszerint a versenyfelügyeleti eljárás ügyintézési idejének túllépése esetén bírság automatikusan nem alkalmazható. Ez

azonban az európai jogi elvárások fényében is kifogásolható.³⁵ Az Európai Unió Bírósága gyakorlata szerint a tagállami bíróságoknak a versenyhatósági döntések felülvizsgálata során e hatáskörüket az uniós jog és különösen a hatásos érvényesülés elvének tiszteletben tartásával kell gyakorolniuk.³⁶ Vagyis nem lehetetleníthetik el vagy nem nehezíthetik meg túlzottan az uniós jog érvényesülését, és ezen belül a versenyjog területén biztosítaniuk kell, hogy az általuk elfogadott és alkalmazott szabályok ne sértsék az EUMSZ 101. és 102. cikke hatékony érvényesülését.³⁷ Az 1/2003/EK rendelet 35. cikk (1) bekezdésének megfelelően kijelölt hatóságoknak (mint amilyen a GVH) ugyanis közérdekből biztosítaniuk kell e cikke hatékony alkalmazását.³⁸ A közérdeket szolgáló versenyjogi jogérvényesítéssel szembeni elvárásokat így a lehető legteljesebb mértékben az uniós jog és különösen a versenyhatóságok által érvényesített versenyjognak a komplexitása fényében kell értelmezni, és azokat „hozzá kell igazítani a versenyjog sajátosságaihoz” [ami] „főszabály szerint összetett ténybeli és gazdasági elemzés lefolytatás[át]” teszi szükségessé.³⁹ Tehát a határidő tartása tekintetében a nemzeti bíróságok nem követelhetnek meg olyan elvárásokat, amelyek gyakorlatilag lehetlenné vagy rendkívül nehézé tennék az uniós jog végrehajtását.⁴⁰

A Kúria 2019. decemberi ítéletét követően eltérő kúriai tanácsok a megelőző gyakorlatot vitték tovább versenyügyekben az észszerű idő követelményével kapcsolatban, és helyesen nem vették figyelembe a 17/2019. (V. 30.) AB határozat követelményeit. Egy hónappal később, 2020 januárjában a Kúria egy másik tanácsa a korábbi kúriai megközelítéssel összhangban kimondta, hogy „[a]z időmúlás önmagában nem ad alapot enyhébb szankció alkalmazására, kivéve, ha a jogsértés elkövetésétől eltelt hosszabb idő következtében olyan körülmény (pl.: bizonyítás ellehetetlenülése) merült fel, melyet kompenzálni kell a jogsértés elkövető védekezéshez fűződő jogainak megóvása érdekében”.⁴¹ Ez nyilván utóbb a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat fényében már nem állja meg a helyét, mert az európai gyakorlattal összhangban az észszerű idő megsértését érdeksérelemtől függetlenül kompenzálni kell.

2020 szeptemberében a Kúria egy másik tanácsa szintén nem követte a Kúria 2019 decemberében hozott ítéletét, mikor kimondta, hogy „amennyiben az alperesi határidő túllépés megállapítható is lett volna, a felperes nem bizonyított olyan konkrét, ügyféli jogait alapvetően sértő alperesi cselekményt, amely a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét igazolta volna”.⁴² A Kúria 2020. szeptemberi ítélete teljesen világosan rögzíti, hogy a tisztességes eljárás szempontjából az észszerű időn belüli döntésnek van jelentősége, amelynek megtartottságát esetről esetre kell értékelni „az ügy összetettsége, a felperes és a hatáskörrel rendelkező hatóság viselkedése alapján”.⁴³ Azt is világosan rögzítette a Kúria, hogy az alperesi hatóságnak mindaddig nem kell az ügyintézési határidő megtartottságát bizonyítania, amíg a felperes „ezen összefüggéseket nem mutatta be, konkrét jogsérelmet az ügyintézési határidő esetleges túllépésével összefüggésben nem igazolt”.⁴⁴ Ez a kijelentés is úgy értelmezendő a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat fényében,

hogy amennyiben a felperes a versenyfelügyeleti bíróság hatályon kívül helyezését kívánja, akkor csak ahhoz kell érdeksérelemet igazolnia.

Mindezek után a Kúria azon tanácsa, amely a 2019. decemberi ítéletet hozta, 2021. május 5-én kelt Kfv. II.37.055/2021/8. sz. ítéletében úgy hivatkozik a 2019. decemberi ítéletére és az abban felhívott 17/2019. (V. 30.) AB határozatra, hogy azt követően versenyügyekben a 3458/2020. (XII. 14.) AB végzés a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat relevanciáját ismerte el, melynek értelmében az eljárási határidő túllépése minden további mérlegelés nélkül nem vezethet a szankció alkalmazásának kizárásához.

Az Alkotmánybíróság e kúriai ítélettel szemben benyújtott alkotmányjogi panaszt elutasító 3433/2021. (X. 25.) AB végzésben újfent megerősítette a 3458/2020. (XII. 14.) AB végzésben kimondottakat: „Adóügyet érintően az Alkotmánybíróság a közelmúltban azt állapította meg, hogy az adóbírság kiszabása nem alaptörvény-ellenes pusztán az eljárási határidő megsértése miatt, mivel a törvény szerinti eljárási határidő nem azonosítható mechanikusan az alapjog szerinti észszerű határidővel.”⁴⁵

Mielőtt a legújabb magyar bírósági gyakorlatot bemutatnom az észszerű idő versenyügyekben való érvényesülése kapcsán, szükséges kitérni az európai gyakorlatra, mert állásponthoz szerint segíti a tisztánlátást és a továbblépést is.

IV. AZ ÉSZSZERŰ IDŐ ÉS AZ ÜGYFÉLI ÉRDEKSÉRELEM MEGÍTÉLÉSE AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGÁNAK VERSENYÜGYEKKEK KAPCSOLATOS GYAKORLATÁBAN

Az európai gyakorlatban ahhoz, hogy a hosszú időtartamú közigazgatási eljárás megvalósítsa az észszerű határidő elvének megsértését, ezen eljárás tartamának túlzottnak kell minősülnie.⁴⁶ A határidő észszerűségét az egyes esetekre jellemző körülmények és – különösen az érintett személy szempontjából – az ügy jelentősége, összetettsége, valamint a kérelmező és az illetékes hatóságok magatartása fényében kell értékelni.⁴⁷ Az Európai Unió Bíróságának gyakorlata szerint ugyanis „az uniós versenyjog hatálya alá tartozó ügyek főszabály szerint összetett ténybeli és gazdasági elemzés elvégzését teszik szükségessé.”⁴⁸ Így a nagy bonyolultságot mutató esetek jelentős számában az ilyen aktusok, amelyek szükségképpen meghosszabbítják az eljárás időtartamát, elengedhetetlenek bizonyulhatnak.⁴⁹ A határidő észszerűségének értékelése azonban nem teszi szükségessé az eset összes körülményének szisztematikus vizsgálatát, ha az eljárás időtartama az egyik körülményre tekintettel igazoltnak tűnik.⁵⁰

Így az ügy bonyolultsága vagy a felperes időhúzó magatartása önmagában alkalmas egy első látásra túl hosszúnak tűnő időtartam igazolására.⁵¹ Az eddigi európai gyakorlat alapján megállapítható, hogy az összességében 60 hónapig tartó bizottsági eljárások esetében a Törvényszék nem állapította meg a túlzottan hosszú eljárást.⁵² 70 hónap felett azonban a Törvényszék megállapítja az észszerűtlenül hosszú időtartamot.⁵³ Meg

kell azonban jegyezni, hogy mind az Akzo-, mind a Heineken-ügyben maga a Bizottság ismerte el, hogy az eljárás neki felróhatóan elhúzódott.⁵⁴ Ez lényeges körülmény, mivel az EU Bizottságnak nincs ügyintézési ideje, ezért ott láthatóan a Törvényszék az észszerűtlenség megítélése kapcsán a bírságszabásra fennálló 1/2003/EK rendelet 25. cikk (1) bekezdése szerinti ötéves elévülési időt tekinti egyfajta viszonyítási pontnak.⁵⁵ Állásponthoz szerint a formálódó magyar gyakorlatban is ezt az öt évet kellene az észszerű idő megítélése szempontjából kiindulópontnak tekinteni kartellügyekben. Egyrészt uniós jogalapon futó ügyek esetén már fentebb utaltam rá, hogy a közérdeket szolgáló versenyfelügyelettel kapcsolatos elvárásokat (ideértve az észszerű időt is) az Európai Unió Bírósága szerint hozzá kell igazítani a versenyügyek sajátosságaihoz. Ugyanakkor mind a magyar, mind pedig az európai bírósági gyakorlat⁵⁶ szerint kartellügyekben nincs különbség a nemzeti és európai szabályok között, ezért nincs ok arra, hogy az észszerű idő megítélésénél eltérjünk aszerint, hogy nemzeti vagy európai versenyjogi alapon fut-e az ügy.

A fentiek alapján nem az a kérdés, hogy a versenyhatóság *túllépi-e* az irányadó törvényi ügyintézési időt, hanem hogy ez a hatóságnak *felróható módon* történt-e, *van-e vétkes hallgatás*. Éppen ezért a vonatkozó európai gyakorlat alapján is vissza kell utasítani az olyan állásponthoz, amely a versenyhatóság határidő-túllépését automatikusan felróhatónak minősíti azon az alapon, hogy a GVH számára rendkívül hosszú határidő áll rendelkezésre, rengeteg határidőnyugvást eredményező körülmény van, melyre figyelemmel nehezen állítható, hogy a GVH határidő-túllépése neki nem felróható.⁵⁷ Az európai gyakorlatban ugyanis önmagában a hosszú ideig tartó eljárási inaktivitás sem eredményez túlzott időtartamú eljárást, ha egyébként igazolt (például számos bonyolult beadvány feldolgozása, értékelése).⁵⁸ Kétségtől ha évekig nem történik egy ügyben semmi (lásd a hivatkozott Akzo-ügyet), akkor ez esetben a 60 hónap törvényi ügyintézési idő jó eséllyel túlzottan hosszúvá teszi az eljárást.

Az európai gyakorlatban a támadott határozat megsemmisítése érdekében tehát az ezt kérelmező félnek kell tudnia bizonyítani azt, hogy az észszerű határidő elvének megsértése hatást gyakorolhatott az eljárás kimenetelére, melynek eredményeképpen ténylegesen nehezebbé vált számára a bizonyítás, sérült a védekezéshez való joga, vagy az eljárás más kimenetellel zárult volna, ha a hatóság hamarabb hoz döntést.⁵⁹ Ezekre a körülményekre sem elegendő csak általánosságban hivatkozni. Így a védekezés ellehetetlenülése körében a feleknek kell tudniuk kellően precíz módon bizonyítani, hogy a védekezésük során milyen nehézségekbe ütköztek, meg kell nevezni azokat a dokumentumokat vagy tanúvallomásokat, amelyeket már nem tudtak megszerezni, pontosan megjelölve az őket ebben akadályozó körülményeket, így eleget téve gondossági kötelezettségüknek.⁶⁰

Például: felperesek hivatkoztak bizonyos mentő bizonyítékok összegyűjtésének nehézségeire, megemlítve, hogy az érintett személyek személyes emlékei elhalványultak. Viszont a bíróság ezt nem fogadta el, mert ezt az állítást nem támasztották alá konkrét bizonyítékok-

kal, és különösen nem nevezték meg az érintett alkalmazottakat és azokat az indokokat, amelyek miatt létfontosságú lett volna e személyek emlékeire hagyatkozni; sem azokat a körülményeket, amelyek tekintetében már nem lehetett más módon információkat szerezni.⁶¹ Ráadásul a Törvényszék jelentőséget tulajdonított annak, hogy valamennyi vállalkozásra és a vállalkozások társulásaira háruló általános gondosság elvárása alapján a felperesek kötelesek a tevékenységük nyomonkövethetőségét lehetővé tevő tényezők – könyvekben és archivált irataikban történő – gondos megőrzéséről gondoskodni, többek között annak érdekében, hogy esetleges bírósági vagy közigazgatási eljárások esetében a szükséges bizonyítékok a rendelkezésükre álljanak.⁶²

Továbbá a védekezési jog sérelmének állítása során a felek az ügyben az anyavállalati felelősség körében fennálló kimentési lehetőségük – eljárás elhúzódása miatti – ellehetetlenülésére hivatkoztak, a cég igazgatósága egyik tagjának időközben bekövetkezett halála miatt. A Törvényszék ennek a hivatkozásnak is a mélyére nézett és megállapította, hogy az ilyen szóbeli bizonyítékok csak csekély szerepet játszanak a Bizottság vizsgálatának adminisztratív szakaszában, ennél fogva az nem lett volna alkalmas a Bizottság rendelkezésére álló terhelő bizonyítékok hatékony megcáfolására, ezáltal pedig az ellehetetlenülésre hivatkozás nem állja meg a helyét.⁶³

Az európai gyakorlatban [összhangban a 25/2020. (XII. 2.) AB határozattal], ha az észszerű határidő megsértése nincs hatással az eljárás kimenetelére, akkor a jogsértés a kiszabott bírság összegének szükség szerinti csökkentésével orvosolható.⁶⁴ A versenyügyben hozott hatósági döntés bírósági felülvizsgálatának elhúzódása viszont az európai gyakorlatban nem eredményezheti a hatóság által kiszabott bírság csökkentését. Ezt a Törvényszék előtt indított kártérítés iránti eljárás keretében lehet szankcionálni, mivel az ilyen kereset képez hatékony jogorvoslatot.⁶⁵

V. A LEGÚJABB MAGYAR GYAKORLAT ÉRTÉKELÉSE ÉS JAVASLATOK

A Kúriának a témában legújabb 2021. márciusi részítélete⁶⁶ a GVH alkotmányjogi panasz tárgyában hozott 3458/2020. (XII. 14.) AB végzés alapján versenyügyekben, a határidő-túllépés esetében kifejezetten a 25/2020. (XII. 2.) AB határozatban foglaltak relevanciáját ismeri el, igaz, továbbra is a Kúria 2019. decemberi ólomakkumulátor ügyben hozott ítélete fényében, amely a fentiek szerint képtelenség, hiszen az abban hivatkozott és annak kereteket adó 17/2019. (V. 30.) AB határozatot éppen a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat haladta meg.

Ennek fényében nem volt könnyű helyzetben a Fővárosi Törvényszék, amely a Kúria e részítélete alapján kellett megítélje az adott versenyfelügyeleti eljárásban megvalósult majdnem egyéves határidő-túllépést.⁶⁷ Egyrészt megállapított 17 hónapot kitevő – semmivel nem indokolható – inaktivitást (tétlenséget) az eljárás-

ban, amellyel kapcsolatosan az észszerű idő megsértését nehéz kifogásolni. Másrészről viszont a védekezéshez fűződő jog érdemi sérelmének tekintette, hogy a 2015-ben indult eljáráshoz szükséges üzleti iratok 2018-ra a felperesnél már nem voltak meg. Az európai gyakorlat szerint viszont a gazdálkodó szervezetek kötelesek a tevékenységük nyomonkövethetőségét lehetővé tevő tényezők könyvekben és archivált irataikban történő gondos megőrzéséről gondoskodni, többek között annak érdekében, hogy esetleges bírósági vagy közigazgatási eljárások esetében a szükséges bizonyítékok a rendelkezésükre álljanak.⁶⁸ Ezen túlmenően a Fővárosi Törvényszék annak is jelentőséget tulajdonított, hogy időközben a felperesek egy potenciális tanúja elhunyt, miközben az európai gyakorlat szerint az ilyen szóbeli bizonyítékok csak csekély szerepet játszanak a versenyfelügyeleti eljárásban, melynél fogva az nem lett volna alkalmas a terhelő bizonyítékok hatékony megcáfolására, ezáltal pedig az ellehetetlenülésre hivatkozás nem állja meg a helyét.⁶⁹ Mindezek alapján izgalmas, hogy a Fővárosi Törvényszék a feleknek érdeksérelmet okozó észszerű idő megsértése miatt a bírság hatályon kívül helyezése mellett döntött. Ez alapján pedig úgy tűnik, mintha a bírságcsökkentést eredményező, de valós érdeksérelmet nem okozó, valamint a teljes döntés hatályon kívül helyezését eredményező ügy érdemére kiható észszerű idő sérelme között lenne egy középső kategória – ahogy ezt a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat fentiek szerint implikálja –, nevezetesen: olyan érdeksérelme, amely ugyan az egész ügy érdemére nem hatott ki, viszont bírságot „lenullázó” következménye van. A 25/2020. (XII. 2.) AB határozattal összefüggésben az előbbieken már utaltam arra, hogy az Alkotmánybíróság által hivatkozott védekezési jog sérelmét tekintve nehéz elképzelni olyan helyzetet, amikor annak megalapozott sérelme az egész döntés hatályon kívül helyezését eredményezi. Ez a fővárosi törvényszéki ítélet csak tovább erősíti a kétséget e „középső” kategória létét és értelmét illetően. Leginkább azért, mert az európai gyakorlat fényében a konkrét hivatkozások nem foghattak volna helyt. Viszont nem működhet a felek pusztá érdeksérelmeire való hivatkozása az észszerű idő megsértése esetén sem a bírság „lenullázásaként.” Eleve koncepcionálisan felmerül, hogy a 25/2020. (XII. 2.) AB határozattal létrehozott e „középső” kategória valójában csak olyan szabályozási háttér esetében értelmezhető és alkalmazható, mint amilyen az Ákr. 103. § (4) bekezdése vagy az 1/2003/EK rendelet 25. cikke, amely előírja a bírságolási jog elvülését. Ilyen szabályozás hiányában azonban ennek a koncepciónak az alkalmazása oda vezet, mint ami most a Fővárosi Törvényszék döntéséből kiviláglik: lát-szólagos érdeksérelmek orvoslására észszerű idő sérelme esetén. Ez azonban a bizonyítási szint erodálódásához és aszimmetriájához vezet, mert míg a közérdek érvényesítése tekintetében a GVH-nak magas sztenderdeknek kell megfelelnie,⁷⁰ addig a közérdeket sértők első ránézésre komolyan tűnő, valójában azonban nem releváns érvekre hivatkozással is mentesülhetnek a teljes bírság következményei alól. Ezt a kérdést a GVH megpróbálta felülvizsgálat keretében a Kúria elé tárnai,

amely azonban ezt felülmérlegelésnek gondolta.⁷¹ Ez azonban nem a tények alsóbb fokú bíróság által végzett közvetlen értékelésnek az eredménye, hanem annak jogkérdése, hogy a hatályos szabályozási koncepció fényében jogilag fenntartható-e a fentiek szerinti „középső” kategória.

A Kúria legújabb gyakorlata (Vodafone-ügy) versenyügyekben az észszerű idő megtartása kapcsán tovább feszegeti a hatályos ügyintézési idő szabályozása koncepciójának értelmét.⁷² A fogyasztóvédelmi ügyben a Kúria a törvényi héthónapos határidőt tekintette kiindulópontnak (mint európai kartellügyekben az Európai Unió Bírósága az öt éves bírságolási elvülési időt), és ehhez képest állapította meg, hogy a kilenc hónapra felfüggesztett eljárás (amely így összességben több mint három évig tartott) olyan dinamikus piacon, mint a mobilpiac, elveszi a döntés preventív jellegét, ezért ezt a körülményt bírságcsökkentésként kell figyelembe venni. A Kúria tehát itt nem talált érdeksérelmet, e tekintetben a bírságcsökkentés esete helyesen merül fel, ha az észszerű idő sérelmét elfogadjuk. Az, hogy a bírságolásnak meddig van preventív hatása, álláspontom szerint az állam büntetőigényének függvénye, amely elsősorban szabályozási, azon belül is elvülési kérdés. Magának az elvülésnek a szabályozása természetesen lehet alkotmányossági értékelés tárgya (például jogbiztonság szempontjából⁷³), viszont jogszerű elvülési időn belül a preventív hatás megítélése már nem képezheti bírói mérlegelés tárgyát. Az észszerű idő megtartottsága szempontjából az ügy komplexitásának, a hatóság cselekvőségének, a döntés előreláthatóságának van jelentősége a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat fényében. Dinamikus piacokat érintő ügyekben is folyhatnak komplex vizsgálatok, és ezt a tényt az észszerű idő értékelésekor is figyelembe kell venni. Ezen túlmenően az eljárás jogszerű felfüggesztése (amelyet jelen ügyben a Kúria külön is vizsgált) nem tekinthető vétkes inaktivitásnak, ezért azt az észszerű idő megtartottsága szempontjából álláspontom szerint nem figyelembe venni. Érdekes, hogy ez az ügy a GVH előtt 1188 napig tartott (felfüggesztés nélkül 910 nap), míg a bírósági felülvizsgálata 742 napig.

Mind a Fővárosi Törvényszék fenti ítélete, mind a Vodafone-ügyben hozott kúriai ítélet arra világít rá, hogy az észszerű idő versenyügyekben való számonkérhetősége érdekében át kellene gondolni a hatályos ügyintézési időre vonatkozó szabályokat. A Vodafone-ügy felperese is kifogásolta, hogy követhetetlen a Tptv. által szabályozott 17, az eljárási határidőbe be nem számítható esemény kimutatása. Ezen túl az európai és a legújabb kúriai gyakorlat is abba az irányba mutat, hogy az ügyintézési idő az észszerű idő megítélésének kiindulópontja kell legyen. Az ügyintézési idővel szembeni követelményeket azonban hozzá kell igazítani a versenyügyek komplex jellegéhez. Továbbá a 25/2020. (XII. 2.) AB határozattal létrehozott e „középső” kategória versenyügyekben való továbbélése (lásd a Fővárosi Törvényszék ítéletét) arra utal, hogy lenne igény egy Ákr. 103. § (4) bekezdése vagy az 1/2003/EK rendelet 25. cikke szerinti bírságolási elvülési idő megteremtésére.

VI. ÖSSZEGRZÉS

Az elmúlt időszakban az észszerű idő megtartottsága a magyar versenyügyek bírói felülvizsgálatának fókuszába került. Ez egyrészt örömteli, hiszen ilyen mélységig ez a kérdés eddig nem volt még átgondolva. Másrészt viszont mindez kihatással van a versennyel kapcsolatos közérdek magyarországi érvényesítésére. A versenyügyekben is irányadónak tekintett 25/2020. (XII. 2.) AB határozat egy fontos hozadékkal is szolgált az észszerű idő kapcsán – e tekintetben pedig a versenyügyeket illetően közeledés figyelhető meg az európai joggyakorlathoz –, ez pedig az ügyfélnek sérelmet nem okozó, de észszerűtlen idő követelményét sértő határidő-túllépés. Erre az esetre az Alkotmánybíróság – összhangban az Európai Unió Bírósága versenyügyekben is követett gyakorlatával⁷⁴ – bírságcsökkentést ír elő. Ez egyébként összhangban van az EJEB gyakorlatával, is, amely szerint az eljárás elhúzódása esetén a jogában sértett fél hatékony orvoslásra jogosult (*effective remedy*).⁷⁵ A korábbi gyakorlat szerint ez csak lényeges eljárási jogsértés esetén valósulhatott meg, amikor is ez hatályon kívül helyezési ok volt.

A 25/2020. (XII. 2.) AB határozat egyértelművé tette, hogy az észszerű idő megtartottsága kapcsán az eljárás összetettségét, a hatóság cselekvőségét (esetleges inaktivitását) kell értékelni. Ezzel kapcsolatban egyelőre divergáló bírói gyakorlatot találunk. A 25/2020. (XII. 2.) AB határozat ugyanakkor létrehozta az ügy érdemére ki nem ható, de érdeksérelmet okozó észszerű idő megsértése kategóriáját is, amely nem a döntés hatályon kívül helyezését, „csak” a bírságolási jog elenyésztését eredményezi. Ez azonban a közigazgatási bírósági gyakorlatban zavart okozott. Az eddigi gyakorlat alapján ez a kategória a látszólagos érdeksérelmek elismerésének terepe lett, ami nem kívánatos folyamat. Mindez arra vezethető vissza, hogy a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat úgy fogalmazta meg az észszerű idő sérelme esetére a bírság mellőzését, hogy tisztázatlanul hagyta ennek viszonyát az ügy érdemére kiható és a döntés hatályon kívül helyezését eredményező időmúlással okozott sérelem orvoslása esetével. Álláspontom szerint az észszerű idő követelményének az ügy érdemére kiható megsértése esetén az egész döntés hatályon kívül helyezése és nem a bírság mellőzése van helye. Az észszerű idő követelményének megsértésével kapcsolatban pedig a bírság mellőzésére (érdeksérelem hiányában) csak erre vonatkozó elvülési jellegű szabályozás esetén kellene hogy lehetőség legyen.

A jelenleg kialakulatlan bírói gyakorlat fényében, a versennyel kapcsolatos magyarországi közérdekérvényesítés hatékonyságának biztosítása érdekében, megfontolandó a hatályos ügyintézési határidő szabályozásának az 1/2003/EK rendelethez igazítása.

1 Lásd GVH: Középtávú intézményi stratégia 2014–2018, 28.

2 Gazdasági Versenyhivatal; A Gazdasági Versenyhivatal döntéseinek trendjei és eredményei 2010–2020., 14.

3 Kúria Kf.II.37.959/2018/14. számú, 2019. december 4-i ítélet (VJ/2/2015. sz. ún. ólomakkumulátoros ügy).

- 4 European Commission: The 2020 EU Justice Scoreboard, 18.
- 5 Olapsánszky András: A hivatalbóli eljárás. In Petrik Ferenc (szerk.): Az általános közigazgatási rendtartás magyarázata. HVG-ORAC, Budapest, 2017, 249.
- 6 OKFV.II.37.672/2015/28. számú, 2016 április 6-i ítélet (VJ/69/2008. sz. ún. malmi kartell) 119.
- 7 OF. Rozsnyai Krisztina: A Kúria döntése a megfelelő ügyintézéshez való jog egyes követelményeiről. Jogesetek Magyarázata, 2021/2-3.
- 8 5/2017. (III. 10.) AB határozat, 15.
- 9 „A hatósági eljárás méltányosságának, illetve tisztességességének alapvető feltétele, hogy a közigazgatási hatóságok a rájuk irányadó jogszabályi határidőket betartsák.” 5/2017. (III. 10.) AB határozat, 15.
- 10 „ágazati közigazgatási jogszabályban nevesített anyagi jogi határidő esetén e határidő elteltét követően a hatóságnak nincs lehetősége szankciót alkalmazni.” 5/2017. (III. 10.) AB határozat, 15.
- 11 3270/2018. (VII. 20.) AB végzés, 31.
- 12 17/2019. (V. 30.) AB határozat, 74.
- 13 17/2019. (V. 30.) AB határozat, 75.
- 14 17/2019. (V. 30.) AB határozat, 73.
- 15 17/2019. (V. 30.) AB határozat, 74.
- 16 17/2019. (V. 30.) AB határozat, 90.
- 17 17/2019. (V. 30.) AB határozat, 75.
- 18 17/2019. (V. 30.) AB határozat, 107.
- 19 17/2019. (V. 30.) AB határozat, 104.
- 20 17/2019. (V. 30.) AB határozat, 105.
- 21 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, 60.
- 22 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, 57.
- 23 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, 33.
- 24 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, 57.
- 25 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, 74.
- 26 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, 79.
- 27 Lásd 2021. október 5-én kelt 3433/2021. (X. 25.) AB végzés, 20. Ebben a döntésben ismét megjelenik az a korábbi hivatkozás, hogy a versenyfelügyeleti eljárások határideje nem anyagi jogi természetű.
- 28 Kf.VI.39.085/2021/5., 32.
- 29 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, 67.
- 30 17/2019. (V. 30.) AB határozat, 105.
- 31 Törvényszék, T-389/10. sz. ügy (SLM et Ori Martin SA kontra Bizottság), ECLI:EU:C:2011:816., 299.
- 32 ECtHR No 30210/96 Kudla v Poland, 156 and 157.
- 33 3270/2018. (VII. 20.) AB végzés, 31.
- 34 Kúria Kf.II.37.959/2018/14. 2019. december 4-i ítélet (VJ/2/2015. sz. ún. ólomakkumulátoros ügy).
- 35 Ennek fényében pedig ezt a magam részéről nem tekintem örömteli fejleménynek, szemben pl. lásd Tóth Tihamér: Jogharmozáció a magyar versenyjog elmúlt harminc évében. Állam-és Jogtudomány, 2020/2., 85.
- 36 Európai Unió Bírósága, C-308/19. sz. ügy (Consiliul Concurenței és Whiteland Import Export SR), ECLI:EU:C:2021:47., 46.
- 37 Lásd Európai Unió Bírósága, C-360/09. sz. ügy (Pfleiderer), ECLI:EU:C:2011:389., 24.
- 38 Európai Unió Bírósága, C-439/08. sz. ügy (VEBIC), ECLI:EU:C:2010:739., 56.
- 39 Európai Unió Bírósága, C-637/17. sz. ügy (Cogeco Communications), ECLI:EU:C:2019:263., 46-47.
- 40 Lásd analógia útján: Európai Unió Bírósága, C-348/15. sz. ügy (Stadt Wiener), ECLI:EU:C:2016:882., 41.
- 41 Kúria Kfv.IV.37.774/2018/13.
- 42 Kf.IV. 38.020/2019/9., 2020. szeptember 29., 32.
- 43 Kf.IV. 38.020/2019/9., 2020. szeptember 29., 33.
- 44 Kf.IV. 38.020/2019/9., 2020. szeptember 29., 33.
- 45 3458/2020. (XII. 14.) AB végzés, 14.
- 46 Törvényszék, T-389/10. sz. ügy (SLM et Ori Martin SA v. Commission), ECLI:EU:T:2015:513., 300.
- 47 Európai Unió Bírósága, C-185/95 P. sz. ügy (Baustahlge-webe v. Commission), ECLI:EU:C:1998:608., 29.
- 48 Lásd analógia útján: Európai Unió Bírósága, C-637/17. sz. ügy (Cogeco Communications), ECLI:EU:C:2019:263., 46.
- 49 Európai Unió Bírósága, C-308/19. sz. ügy (Consiliul Concurenței és Whiteland Import Export SRL) ECLI:EU:C:2021:47., 56.
- 50 Európai Unió Bírósága, C-238/99 P, C-244/99, C-245/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P and C-254/99 P. sz. ügyek (Lim-burgse Vinyl Maatsdhappij a.o. v. Commission), ECLI:EU:C:2002:582., 188.
- 51 Európai Unió Bírósága, C-385/07 P. sz. ügy (Der Grüne Punkt), ECLI:EU:C:2009:456., 182.
- 52 Lásd Törvényszék, T-419/14. sz. ügy (The Goldman Sachs Group Inc. v. Commission), ECLI:EU:T:2018:445., Európai Unió Bírósága, C-238/99 P, C-244/99, C-245/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P and C-254/99 P. sz. ügyek (Lim-burgse Vinyl Maatsdhappij a.o. v. Commission), ECLI:EU:C:2002:582., Törvényszék, T-475/14. sz. ügy (Prysmian és Prysmian cavi e sistemi kontra Bizottság), ECLI:EU:T:2018:448.
- 53 Törvényszék, T-240/07. sz. ügy (Heineken Nederland BV and Heineken v. Commission), ECLI:EU:T:2011:284.; Törvényszék, T-47/10. sz. ügy (Akzo Nobel és társai kontra Bizottság), ECLI:EU:T:2015:506.
- 54 Törvényszék, T-240/07. sz. ügy (Heineken Nederland BV és Heineken NV kontra Európai Bizottság), ECLI:EU:T:2011:284., 289.; Törvényszék, T-47/10. sz. ügy (Akzo Nobel és társai kontra Bizottság), ECLI:EU:T:2015:506., 325.
- 55 Az Európai Bizottság az 1/2003/EK rendelet 25. cikk (1), (3) és (5) bekezdései alapján a jogsértés elkövetésétől számított tízéves abszolút elévülési időn belül hozhat szankcióval járó döntést úgy, hogy az elkövetéstől – vagy annak abbahagyásától – számított öt éven belül, ha addig azt megszakító cselekmény (pl. eljárásindítás, adatkérés, kifogásközlés) nem történik, akkor elévül a bírság alkalmazásának lehetősége.
- 56 Európai Unió Bírósága, C-542/14. sz. ügy (SIA „VM Remonts és társa kontra Lett Versenytanács), ECLI:EU:C:2016:578., 17.; Európai Unió Bírósága, C-32/11. sz. ügy (Allianz Hungaria Biztosító és társai), ECLI:EU:C:2013:160., 20.; Európai Unió Bírósága, C-413/13. sz. ügy (FNV Kunsten Informatie en Media), ECLI:EU:C:2014:2411, 18. pont; Európai Unió Bírósága, C-345/14. sz. ügy (Maxima Latvija), ECLI:EU:C:2015:784, 12.
- 57 Nagy Csongor István: Versenyjogi kézikönyv, HVG-ORAC, Budapest, 2021, 493.
- 58 Törvényszék, T-725/14. sz. ügy (Aalberts Industries kontra Európai Unió), ECLI:EU:T:2017:47., 76.
- 59 Törvényszék: T-47/10.; T-471/13.; T-758/14.; T-475/14.; Európai Unió Bírósága: C-185/95 P.; C-113/04 P.; C-385/07 P.; C-146/08 P.; C-50/12 P.; C-608/13 P.
- 60 Törvényszék, T-471/13. sz. ügy (Xellia Pharmaceuticals és Alpha kontra Bizottság), ECLI:EU:T:2016:460., 357.
- 61 Törvényszék, T-240/07. sz. ügy (Heineken Nederland BV és Heineken NV kontra Európai Bizottság), ECLI:EU:T:2011:284., 300.
- 62 Törvényszék, T-240/07. sz. ügy (Heineken Nederland BV és Heineken NV kontra Európai Bizottság), ECLI:EU:T:2011:284., 301.

- 63 Törvényszék, T-47/10. sz. ügy (Akzo Nobel és társai kontra Bizottság), ECLI:EU:T:2015:506., 315–317.
64 Törvényszék, T-389/10. sz. ügy (SLM et Ori Martin SA kontra Bizottság), ECLI:EU:C:2011:816., 299.
65 Európai Unió Bírósága, C-58/12 P. sz. ügy (Groupe Gascogne kontra Bizottság), EU:C:2013:770., 78.
66 Kf.VI.39.085/2021/5., 32.
67 104.K.702.939/2021/10.
68 Törvényszék, T-240/07. sz. ügy (Heineken Nederland BV és Heineken NV kontra Európai Bizottság), ECLI:EU:T:2011:284., 301.

- 69 Törvényszék, T-47/10. sz. ügy (Akzo Nobel és társai kontra Bizottság), ECLI:EU:T:2015:506., 315–317.
70 Lásd Tóth András: A versenyügyek hozzájárulása a magyar közigazgatási bíráskodás fejlesztéséhez. Jogtudományi Közlöny, 2021. július–augusztus, 319–325.
71 Kfv.III.37.053/2022/2., 43.
72 Kfv.IV.37.759/2021/9., 2020. január 25-i döntés.
73 Lásd 11/1992. (III. 5.) AB határozat.
74 Törvényszék, T-389/10. sz. ügy (SLM et Ori Martin SA kontra Bizottság), ECLI:EU:C:2011:816., 299.
75 ECtHR No 30210/96 Kudła v Poland, 156 and 157.

NEMZETKÖZI MAGÁNJOGI ÉVKÖNYV 2022

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: Burián László, Király Miklós, Nagy Csongor István, Nemessányi Zoltán, Osztoivits András, Somssich Réka, Szabados Tamás, Szabó Sarolta, Szócs Tibor, Veress Emőd

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: Vékás Lajos

A HVG-ORAC Kiadó együttműködő szakmai partnere:
Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet

ÁRA: 5 250 Ft

A nemzetközi magánjogi törvény és az európai uniós rendeletek alkalmazása egyre több kérdést vet fel a judikatúrában, és a jogirodalmi tevékenység is látványosan megélénkült e jogterületen. A törvény 2020-ban megjelent kommentárját huszonhárman írtuk, az Európai Unió Bíróságának több mint kéttucat nemzetközi magánjogi tárgyú ítélete bemutatására pedig huszonhét szerzőt nyertünk meg egy 2021-ben közzétett kötetben. Mindezek a sikerek arra bátorítottak, hogy 2022-ben egy évente megjelenő periodikát indítsunk Nemzetközi Magánjogi Évkönyv (Hungarian Yearbook of Private International Law) címmel. Ötletünkhöz az első hívó szóra csatlakoztak a szerkesztőbizottságba felkért kollégák és a tekintélyes szerzői gárda is. A folyóirat kiadását az említett két kötet gondozója, a HVG-ORAC Kiadó vállalta, együttműködő szakmai partnernek pedig a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézetet nyertük meg. A példaszerű összefogás eredményét tartja kezében az olvasó.

Az új éves periodika célja a nemzetközi magánjogi gondolkodás fejlesztése, a témakör jogtudományának és joggyakorlatának megjelenítése, a kutatási eredmények terjesztése. Az évkönyv első száma magyar szerzők magyar nyelvű írásait tartalmazza. A következő számokban angol nyelvű tanulmányokat és külföldi szerzők műveit is szívesen közzétesszük. A lap tematikailag a nemzetközi magánjog és a nemzetközi eljárásjog mellett a nemzetközi gazdasági jog területét is művelni kívánja. Tanulmányokon kívül rendszeresen közölnénk ismertetések az európai uniós és a nemzetközi jogalkotás fejleményeiről és az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatáról, elemzéseket magyar és külföldi felsőbb bírósági döntésekről, továbbá könyvismertetések és beszámolókat nemzetközi magánjogi tárgyú konferenciákról.

www.hvgorac.hu → Polgári eljárás-, végrehajtási jog, nemzetközi magánjog